

از میلان تا خراسان

میلان از روستاهای اطراف تبریز است. اجداد آیت‌الله سید محمدهادی میلانی که از نسل امام سجاد علیه‌السلام و ساکن مدینه بودند، به درخواست اهالی آن منطقه برای ترویج و تبلیغ دین به آن جا هجرت می‌کنند.

آیت‌الله سید محمدهادی میلانی در سال ۱۳۱۳ قمری در آن منطقه متولد شد. او تحصیل را از وطن آغاز کرد و به‌منظور تکمیل تحصیلات، راهی عتبات عالیات شد و از اساتید بزرگ نجف، چون شیخ محمدحسین غروی اصفهانی، آقا سید ابوالحسن اصفهانی، آیت‌الله نائینی و... بهره برد. بنابر فرمایش حضرت آیت‌الله بهجت (ره) او یکی از سه شاگرد برتر محفل درسی مرحوم غروی بود.

آیت‌الله میلانی سال‌ها در نجف و کربلا به تدریس علوم اسلامی پرداخت تا این‌که در سفری که به قصد زیارت حضرت علی بن موسی الرضا علیه‌السلام به مشهد مقدس داشت، بنا به درخواست و پافشاری طلاب و علمای مشهد، ساکن آن جا شد.

برای تحصیل کتاب مکاسب شیخ انصاری، از محضر آیت‌الله میلانی استفاده می‌کرد. قوت تدریس آیت‌الله میلانی طوری بود که او را کاملاً آماده مطالب حضرت آیت‌الله غروی (کمپانی) کرده بود؛ لذا پس از ورود به حلقه تدریس ایشان، از شاگردان مطرح آن مرحوم شد.

وقتی آوازه این امر به گوش آیت‌الله میلانی رسید، خوشحال شد و فرمود: «این استعداد را در ایشان دیدم. در درس سطح، ایشان را برای مطالب حاج شیخ آماده کردم».

از ویژگی‌های برجسته آیت‌الله میلانی آن بود که بسیار طالب پیشرفت معنوی بود و نام و آوازه‌اش مانع طلبش نمی‌شد. در این راه آن قدر متواضع بود که وقتی می‌فهمید طلبه‌ای ساده، دارای مقامات سلوکی است، از او کسب فیض می‌کرد. همین ویژگی موجب شده بود که از آیت‌الله بهجت طلب دستورالعمل کند، با آنکه استاد او به شمار می‌آمد. باز هم از روی همین تواضع و فضیلت است که وقتی آیت‌الله بهجت، آن زمان‌ها که شهرتی نداشت و صاحب عنوان نبود، به مشهد مقدس آمد، آیت‌الله میلانی با آنکه از مراجع مهم جهان اسلام بود، به دیدار او شتافت و حتی از ایشان درخواست کرد که به جای خودش در صحن آزادی حرم مطهر امام رضا علیه‌السلام اقامه جماعت کند.

حضور آیت‌الله میلانی در شهر مشهد موجب تحول و رونق بسیار حوزه علمیه مشهد شد. او تألیفات ارزشمند و خدمات علمی و اجتماعی بسیاری در طول حیات خود انجام داد که ثمرات آن هنوز هم باقی است.

او در سال ۱۳۹۵ قمری در مشهد مقدس دیده از جهان فرو بست و پس از تشییع جنازه‌ای باشکوه در حرم مطهر رضوی به خاک سپرده شد.

آن چه امروزه از آن به عنوان آثار او نام می‌بریم، یادداشت‌های پراکنده و تقریرات درس‌های پربار ایشان است که به همت شاگردان پرکار و فرزندان گرامی‌اش جمع‌آوری شده و پس از تنظیم در عناوین و موضوعات مختلف به چاپ رسیده است و این آثار عبارتند از:

۱. محاضرات فی الفقه الامامیه: در ده جلد است که در موضوعات مختلف فقهی به بحث و بررسی عمیق پرداخته است که نمایانگر وسعت فکری ایشان در زمینه‌های مختلف فقهی است.

۲. قادتنا کیف نعرفهم؟: در ۹ مجلد به زندگانی چهارده معصوم - علیهم السلام - و فضایل آنها با استفاده از مدارک شیعه و سنی پرداخته است.

۳. تفسیر سوره جمعه و سوره تغابن

۴. مختصر الاحکام

۵. مناسک حج

۶. حاشیه بر قسمتی از عروۃ الوثقی

۷. نخبه المسائل: رساله عملیه ایشان در احکام اسلامی

۸. ده پرسش: با پاورقیهای آقای سید محمد علی میلانی، در مباحث مختلف تفسیری

۹. حاشیة المكاسب

۱۰. قواعد فقهیه و اصولیه

۱۱. رساله‌ای در بیعه و مسائل بانکی

۱۲. کتابی استدلالی در مزارعه و مساقات

۱۳. کتابی استدلالی در اجاره

۱۴. شرح استدلالی مباحثی از کتاب الصلوة «شرايع»

